או-טו-טו-נומיה

חיילים שהתייצבו השבוע מול ראש־הממשלה ושר־הביטחון, בהופעות נפרדות, מול פני המצלמות והמיקרופונים, לא דיברו בזעם או בררנות. הם דיברו בצורה שקטה, תוך כיבוד האישים רמי־המעלה. ודווקא משום־כך היה למסר שלהם משקל סגולי כבד.

המסר היה פשוט ואחיד: צה"ל מספיד במילחמה באיני־תיפאדה.

לא מתוך חולשה, לא מתוך מורך־לב, לא בגלל אי־הנכונות של החיילים לציית לפקודות החמורות, אלא בגלל סיבה פשוטה לגמרי: שום צבא אינו מסוגל לנצח התקוממות לאומית עממית.

„אנחנו מכים אותם, וכל מכה מחלישה אותנו ומחזקת אותם," אמר צנחן לראש־הממשלה.

מילים פשוטות אלה קולעות בול. זוהי חכמת־החיים, שאושרה מחדש בכל המאבקים מסוג זה בהיסטוריה: כל הרוג מקרב המתקוממים מחזק את ההתקוממות. העצם השבורה חזקה מן האלה ששברה אותה. יסורים גופניים, מצוקה כלכלית, אמצעי־דיכוי מכל הסוגים מחשלים את האוכלוסיה המתקוממת.

כך נוצר מעגל־קסמים: נגזר על צבא־הכיבוש לשמש כמכשיר להגברת ההתקוממות עצמה. כל מעשה שלו מחזק אותה. הצבא הורג, פוצע, עוצר, הורס — וכל הרוג, כל פצוע, כל עצור, כל בית הרוס ועץ גדוע שופך שמן על מדורת ההתקוממות.

הפוליטיקאים והגנרלים במישרדיהם בירושלים ובתל־אביב אינם מבינים זאת, או שאינם רוצים להבין. אבל החייל השפוט בשטח, הרואה מה מתרחש מול עיניו, תופס זאת היטב.

להרגיע את מי?

ראה כי יצחק רבין, האיש האחראי יותר מכל אחד למתרחש, מבין את מצוקת החיילים.

לכן גרם השבוע לפירסום „תוכנית שלום".

מבחינה פוליטית היתה זאת תוכנית מוזרה. היא חוברה בלי כל קשר למצרים. 13 חודשי האינתיפאדה לא הטו ביעו עליה שום חותם. היה זה כאילו חוברה בידי מישהו המתגורר במיגדל־שן, ולא על־ידי האיש הנכשל מדי יום, מזה 13 חודשים, בעימות עם התקוממות עממית מצליחה.

אך יתכן כי מטרת התוכנית של רבין אינה כלל להרגיע את האוכלוסיה הפלסטינית, אלא להרגיע את החיילים.

בין אנשי הסדיר והמילואים גוברת הדרישה לפיתרון מדיני. רבין מספק להם תוכנית המתיימרת להביא פיתרון כזה — אף שהיא מופרכת מיסודה.

אם אכן זוהי המטרה, הרי שזוהי תוכנית מחוכמת מאוד.

היא מבוססת על ארבע סיסמות:

- **סיום האינתיפאדה.**
- **בחירות.**
- **אוטונומיה.**
- **פדרציה.**

מה הם סיכויי התוכנית הזאת?

הפסקת האינתיפאדה

עוקץ בלול כבר בסעיף הראשון. **רבין תובע את הפסקת ה־אינתיפאדה כתנאי מוקדם לכל דבר. רק „שלושה עד שישה חודשים" אחרי תום האינתיפאדה תחול תזוזה מדינית, בצורה של בחירות.**

את התשובה על כך נתן תושב אל־מוני ברצועת־עזה עוד לפני שפורסמה תוכנית רבין. הוא אמר לכתב הטלוויזיה הישראלית: אם יש לך כאבי־בטן, אתה הולך לניתוח. החלטנו שכדאי לעבור אחת ולתמיד את הניתוח (האינתיפאדה), למרות שהוא כואב, מפני שזה יותר טוב מאשר לחזור לכאבי־הבטן (הכיבוש) שאין להם סוף.

אין ספק כי אלמוני זה ביטא את דעת הציבור הפלסטיני כולו, על כל פלגיו — מתונים וקיצוניים, לאומיים ודתיים.

כפי שאמרה השבוע אישיות פלסטינית בכירה בגדה המערבית על תוכנית־רבין: זהו „נון סטארטר". כלומר: זה לא יתניע את המכונית. זה לא יביא להתחלת שום תהליך.

ראש עיריית בית־לחם הציע לפני שבועיים להפסיק את האינתיפאדה זמנית, תמורת שיחרור עצורים. יתכן שה־ציע זאת אחרי הידיברות עם רבין. אולם הוא נסוג מייד, מול פני התגובות האחידות של הציבור הפלסטיני ושל אש"ף. אף איש־ציבור אחד לא תמך בהצעה זו.

יאסר ערפאת הצהיר השבוע כי ה־אינתיפאדה תימשך עד לכינון המדינה הפלסטינית, שבירתה בירושלים (המיזרחית). אולם זוהי עמדת־מיקוח. קרוב לוודאי שהאינתיפאדה תיפסק ברגע שתכונס ועידה בינלאומית, או אם תת־קבל דרישת אש"ף לפיקוח האו"ם בש־טחים. יתכן שניתן להסכים על תנאים אחרים.

אולם דבר אחד ברור לחלוטין: האינתיפאדה לא תיפסק בלי תנאי, ובוודאי לא תמורת הבטחה של יצחק רבין לעשות משהו כמה חודשים אחרי הפסקתה. במצב הנוכחי, לאור הצלחת האינתיפאדה, הצעת רבין גובלת בגיחוך.

בחירות

פעיף השני הוא עריכת בחירות לנציגות „תושבי השטחים", בתום „שלושה עד שישה חודשים" אחרי סיום האינתיפאדה.

זה היה אפשרי לפני 20 שנה, אולם רבין לא הציע זאת אז. זה היה אפשרי גם לפני 12 שנים, כאשר רבין היה ראש־ממשלה. ביום זה בלתי־אפשרי לגמרי, אלא תוך הסכם בין ממשלת־ישראל והנהגת אש"ף.

רבין אמר השבוע כי כל תושב יוכל להשתתף בבחירות. ובמרומז: גם אוהדי אש"ף. אולם הוא סירב לאפשר את הקמתן של מיפלגות ואת קיומה של פעילות פוליטית סדירה.

הגתם הלאומית. כלומר: נדרש מהם לוותר על נציגות לאומית ההולכת עתה בעולם מחיל אל חיל, הזוכה בה־כרת האו"ם ומרבית מדינות־העולם — כדי להקים הנהגה קטנה ומצומקת, תת־לוייה במימשל הצבאי, והעלולה להיות הנהגת־בובות של קוויזלינגים.

אוטונומיה

חרי הבחירות תקום אוטונומיה או מימשל עצמי.

מימשל עצמי של מי על מה? רבין: של „תושבי השטחים". „על עניניהם". **אילו עניינים? אפשר לנחש: ביוב, דת, אולי חינוך. כל זה בתנאים של כיבוש, תחת מיכ־של צבאי.**

הפלסטינים רחו רעיון זה מכל וכל כאשר הוצע בקמפ־דייוויד על־ידי מנ־היג המדינה הערבית הגדולה ביותר, כאשר כוחו של אש"ף היה בשפל־המדרגה. רק פתי יאמין שהם יקבלו אותו עכשיו, כאשר אש"ף צובר תנופה עולמית, ואחרי 13 חודשים של התקו־ממות מוצלחת.

רבין לא הזכיר אמנם את קמפ־דייוויד, אך הוא לא הסביר במה האוטונומיה שלו שונה מזו של מנחם בגין.

פדרציה

חרי האוטונומיה צריכה לבוא, אי־פעם, הפדרציה.

כלומר: החזרת ירדן לשטחים האלה, תוך מתן מעמד כלשהו לפלסטינים.

את הרעיון הזה ניסה המערך להג־שים במשך כל שנות שילטונו אחרי 1967, וכללן השנים שבהן היה יצחק רבין עצמו ראש־הממשלה. בשנים ההן עדיין היה אש"ף כוח מבוטל, ואילו המלך חוסיין טען לבעלות על הגדה המערבית. זה לא הצליח.

מאז השתנה המצב כליל. אש"ף רו־כב על הסוס, המלך חוסיין התפטר סופית מכל קשר עם הגדה. בכך רואה המלך את הדרך היחידה להבטיח את הישרדות ממלכתו.

החייאת הרעיון הזה בעת היא כניסיון להחיות מת. המ־שיח יהיה מסוגל לכך, אך יצחק רבין אינו משיח.

קשה להעלות על הדעת שיצחק רבין מאמין שיש כיום פלסטיני אחר בגדה וברצועה המוכן להפסיק את האינתיפאדה, כדי שברבות הימים יאפ־שרו לפלסטינים להיות נתינים של המ־לך חוסיין.

מובן שככל ארבעת הסעיפים של רבין אין זכר לגורל מחצית העם הפ־לסטיני, החי מחוץ לגבולות הארץ. למ־עשה הוא תובע מתושבי הגדה והרצועה לנתק את הקשר ביניהם ובין מחצית בני־עמם, ולנער את חוצנם מהם. הוא תובע מהם להתכחש להנהגתם הלאו־מית, למנהיגים הנערצים על־ידם, לסימליהם הלאומיים. הוא תובע מהם להשלים עם ההתנחלויות.

רמזים

ש בין חסידי רבין שרמזו השבוע שאין להסתכל בקנקן, אלא במה שמסתתר בו.

הם רומזים כי התוכנית אמנם מנו־סחת בצורה שאינה קבילה על־ידי הפלסטינים, מפני שרבין צריך לפייס את הליכוד. אולם בכל סעיף מסתתרת אפשרות אחרת. הבחירות יכולות למ־סור את המנהיגות בידי אש"ף, האו־טונומיה יכולה להיות למעשה שילטון פלסטיני זמני על השטח, הפדרציה יכולה להסוות את הקמתה של מדינה פלסטינית וכו'. אולם הסבר זה אינו תואם את השקפותיו של רבין, ואינו מתפקף כיום ברמזי־רמזים.

גם הוא קבע מראש מה יהיה תפקיד ההנהגה שתיבחר: לכונן את האוטונומ־יה.

זה הופך את הבחירות לקא־ריקטורה: בחירות בלי ויכוח חופשי, בלי מיפלגות, בלי גו־רמים פוליטיים פעילים, תחת כי־בוש, כאשר כל פעיל יכול להי־אסר בכל רגע, ובאשר כל המר־עמדים מחוייבים מראש למצע הפוליטי של הכובש.

דברים כאלה יש, אולי, בדרום־אפ־ריקה.

הכוונה הגלוייה של רבין היא לש־בור את הנאמנות של תושבי הגדה והרצועה לאש"ף, שבו הם רואים את הנ־

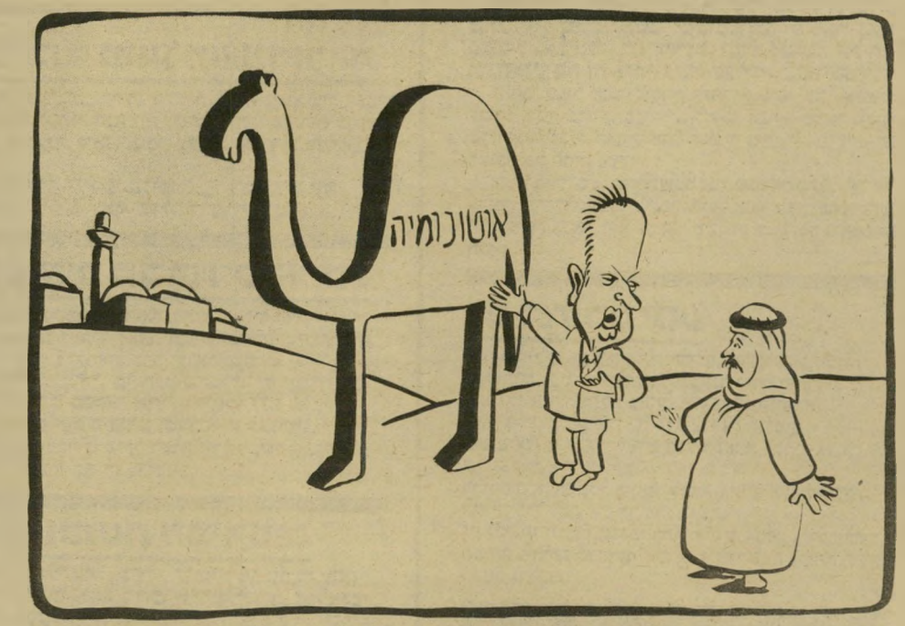

„על זה אתה יכול להגיע לכל מקום!"

** אורי אבנרי היה החו"כ היחיד שה־ציע זאת אז בכנסת.*

במדינה

העם מיתוס ומציאות

להשתתף בהלוויה או לא? זוהי שאלה הרבה יותר עמוקה מכפי שנדמה.

האם צריך נשיא־המדינה להשתתף בהלוויתו של הירוהיטו, קיסר יפאן? השאלה הפשוטה מסמלת את הדי־למה היסודית של המדינה.

לפי המיתוס הרישמי, ישראל היא מדינת־היהודים, מנהיגת כל היהודים בעולם, שומרת המסורת היהודית של כל הדורות, ובייחוד את זכר השואה.

במציאות, ישראל היא מדינה ככל מדינה אחרת, בעלת אינטרסים פר־ליטיים, כלכליים וביטחוניים, החיה בהווה והמשתדלת להיערך לקראת אתגרי העתיד.

ההגדרה הראשונה מביאה בהכרח לשלילת ההשתתפות של הנשיא, סמל המדינה, בהלוויה. הירוהיטו היה שר־תפו של אדולף היטלר. הוא לא ביצע אישית פישעי־מילחמה, אך לולא ברי־תו עם הנאצים, ספק אם היו מעוללים את כל אשר עוללו. יתר על כן, הי־פאנים ביצעו מעשי־זוועה ללא־ספור בימי המילחמה, אמנם לא נגד היהודים, אך נגד הצבאות והעמים שלחמו בהיט־לר.

ההגדרה השניה מחייבת בהכרח את השתתפות הנשיא בהלוויה. יפאן היא מעצמה כלכלית עולמית עולה, ומיש־קלה הפוליטי יעלה בעתיד מאוד. אין ישראל יכולה להרשות לעצמה להע־ליב את העם היפאני, ובכך לדחוף אותו לידי אויביה.

במאבק בין המיתוס והמציאות — מי ינצח?

הדבר הוכרע עוד בימי־הראשית של המדינה, כאשר כרת דויד בן־גוריון ברית עם גרמניה המערבית, תחת ה־סיסמה של „גרמניה האחרת". בן־גוריון ביטא אז את הדברים בפשטות ובכירור: האינטרס של ישראל קודם לכל הזיכ־רונות היהודיים.

חיים הרצוג ישתתף בהלוויה.

יחסי־חוץ הפיל והשאלה הישראלית

לות סוחרים באו השבוע מוושינגטון.

הפיל הוא סמל המיפלגה הרפוב־ליקאית, שנציגה החדש נכנס השבוע לבית הלבן.

האם שילטונו של ג'ורג' בוש יהיה טוב או רע לישראל?

אין לדעת. ולא רק מפני שאין הס־כמה לגבי השאלה מה טוב ומה רע לישראל.

ביקור־ערפאת. בוש הוא אדם זהיר, והאנשים שהביא עימו הם אנשים זהירים.

השבוע השמיע בוש הצהרות זהירות מאוד על ענייני ישראל. הוא דיבר על אש"ף בסיגנון מעליב ושלל בפירוש את כינונה של מדינה פלסטינית.

שר־החוץ החדש שלו, ג'יימס בייקר, התבטא בנימה דומה בערותו לפני הס־נאט, לקראת אישורו בתפקידו.

אולם מתוך חשש שמא דיברי בוש ובייקר ירתיעו את אש"ף, מיהר היועץ החדש לענייני ביטחון לאומי, הגנרל סנוקרופט, להשמיע רמז רב־משמעות בכיוון ההפוך. מבלי שנשאל לכך, אמר הגנרל כי ההצעה לקיים פגישה בין בייקר וי'אסר ערפאת „מוקדמת מדי". משמע: הדבר סביר, אך לא ברגע זה.

באותה השעה נמסר כי השגריר הא־מריקאי בתוניס, רוברט פלטרו, הממר־נה על ההידברות עם אש"ף, הציע לאש"ף לגרש משורותיו את מוחמד

(המשך בעמוד 10)